

Brucoši- ne učite, ne učite, ne učite!

Možda će vas, drage kolege, iznenaditi ovaj savjet. Stupili ste na Univerzitet a neko vam kaže: "Ne učite!". Možda se većina vas pita: "Pa zar nismo došli na Univerzitet da učimo?"

Ne! Niste došli na Univerzitet da učite!

Došli ste da studirate! Da se zabavljate! Da stičete nove životne vještine! Da živite! Da putujete! Da uzimate život u svoje ruke!

Kako vi sada gledate na studije? Kako ih doživljavate? Kako vam ih opisuju starije kolege, a i profesori?

Plašim se da je to još uvijek srednjoškolski pristup studijama, odnosno staro shvatanje studija. Bolonjska deklaracija, čini mi se, to samo i podgrijeva i podstiče, pogotovu u varijanti kako je mi sada primjenjujemo.

Većina kaže mi smo ovdje da bismo slušali svoje profesore, da učimo iz što debljih knjiga, da bubamo to što profesori kažu ili napišu, da izađemo na ispit što više preplašeni i manji od makova zrna. Što manje studenata položi, to je ispit ozbiljniji, a profesor "veći naučnik". Profesori se dijele na "teške" i "lake", ne prema težini bilo tijela ili mozga, već po nivou prelaznosti! San mnogih je biti što teži! Moj dragi profesor Boško Gluščević je nazivao "osveta ponavljača" (najstrožiji su profesori oni koji su bili loši đaci), a ja bih rekao "osveta prilagođenih"! Sve je usmjereno ka ispitu! Samo se pita kada su ispiti; kakav je profesor danas na ispitu,... Priznajem da Bolonjska deklaracija u ovom dijelu uvodi izvjestan red...

Izgleda da smo spremni da preduzmemo velike napore kako bismo očuvali sadašnje stanje odnosno status quo u našim glavama, umjesto da naučimo nove stvari. Kada želimo ad usvojimo nešto novo, moramo promjeniti i svoj život. Stoga, i vi morate promjeniti svoj život!

Ja želim da vam ukažem na opasnost da postanete zarobljenici stare i još uvijek snažne logike: logike učenja i poslušnosti. Nažalost, to su još uvijek fundamenti naše škole.

"Uči sine pa da te negdje zaposlim." To je ta putanja koja se svjesno ili nesvjesno provodi.

Po mom mišljenju to je putanja propasti. U savremenom svijetu to je put ka dnu! Znam da će me mnogi zbog ovoga kritikovati i navoditi argumente iz prošlosti. Ali takvi kritičari zaboravljaju da je to bilo tada, a sada je sada! A tek što će biti sutra! Pa vi u penziju idete oko 2055! Bil Gejts kaže da će se svijet promjeniti do 2010. godine.

Paradigma: uči i slušaj, je isto kao da vas neko ubjeđuje da je bolje orati plugom i volovima nego traktorom. Ili bolje je ići pješke nego npr. audijem ili mercedesom, jer se u autu može poginuti u sudaru.

Razumije se, ljudi lakše shvate ono što je vidljivo, što ne zahtjeva misaoni napor, nego apstraktne i nevidljive ideje i misli. Tako je lako uočiti razliku između pluga i traktora, hoda pješke i vožnje automobilom,...

Ali, da li je lako uočiti razliku između **učenja i studiranja**?

Većina vam govori: Učite! Učite! Učite!

Ja vam savjetujem: Ne učite! Ne učite! Ne učite!... Studirajte!

Većina vam govori da slušate starije i da budete poslušni. Navodno samo poslušni napreduju!

Ja vam savjetujem da razmislite o ovim mojim savjetima:

Ne slušajte nikoga sem sebe!

Ne budite poslušni- budite buntovni!

Ne predajte se inerciji- borite se!

Zaista, u životu ne izigravajte dobrice (iako su ove osobe na cijeni u javnom mnjenju u Crnoj Gori). To su mahom neispunjene osobe. Dok ih hvalite med i mlijeko. Malo im prkosite- naježe se i postaju zlobice. "Ispod Mire sto đavola vire."

Današnje vrijeme traži profesionalce i moralno odlučne osobe. Traži jake i hrabre individue. Traži individue koje imaju ličnost! A ličnost je za individuu isto što i miris za cvijet (Sada vam je možda jasnije što znači ocjena za neku osobu: niti smrdi niti miriše!)

Često čujete savjet: "Sa narodom pa što Bog da!"

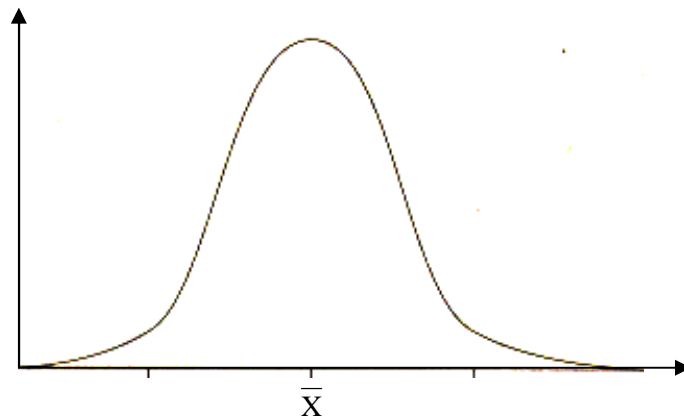
Moje iskustvo mi govori drugačije: "Samo sa sobom i Bog će pomoći!"

Morate biti drugačiji!

Morate biti drugačiji od mase!

U stadu su sve ovce iste. U gomili je svakom toplije!

Matematičari i statističari ovu ideju mogu lakše shvatiti preko Gausove krive.

$\bar{X}$ - to je prosjek nekog skupa. U intervalu $\pm 3\%$ statističke greške od prosjeka obuhvaćena su oko 99,50% svih elemenata skupa. Što je neki element skupa dalji od prosjeka to je sve rjeđi, više je osoben.

Što ste dalje od prosjeka to ste više drugačiji. Od prosjeka ste najdalji kada napustite ovu zvonastu krivu- kada izađete ispod zvona. A zvono asocira na stado. Gdje su uspješni ljudi? Da li su oni prosjek? Ne! Oni su rijetki! Zato su dalje od prosjeka. Gdje je npr. Njegoš? Na stranu mišljenje svakog Crngoorca da bi mogao napisati "Gorski vijenac" da ga prije njega nije napisao Njegoš. Ipak, Njegoš nije ispod zvona i daleko je od prosjeka.

Cilj vaših studija treba da bude da otvorite sebi put da se udaljavate od prosjeka!

Jasne su mi optužbe koje mi već upućujete! Ne slažete se samnom! Pa to je izdavanje! Elitizam! I ko zna što još! Tek ako ovo čitaju vaši roditelji!

Da li ste u pravu? Vjerovatno jeste! Ali, za svaki slučaj pogledajte marku na vašoj majici; naočarima; tašni; patikama! Pogledajte marku dezodoransa koji koristite, paste za zube i sl. Zapitajte sebe zašto bi se prije vozili audijem nego jugom? Gledam vas kako na plaži vodite računa koje je marka vaš kupaći kostim ili kupaće gaće! Kada kupujete nešto za jelo u smaoposluzi isto vodite računa o marki.

Vi ste, neosporno generacije koje vole markirano! Proizvode sa markom!

"Šta je tu čudno?" vjerovatno me pitate! Ništa! Ali je čudno kako mnogi od vas neće da prihvate činjenicu da postoji i **markirano znanje**! Da postoje ljudi koji su u **svojoj profesiji marke**! Da i oni budu plaćeni skuplje od drugih, kao što skuplje plaćate markirane majice, kostime, parfeme i sl.

Moto ovog mog teksta je da vam skrenem pažnju na značaj da u **profesiji koju ste odabrali postanete marka**! Odnosno da budete drugačiji od ostalih.

U današnjem svijetu do većih prihoda i bogatstva se dolazi: (1) ako vaš proizvod ili usluge ima veliki broj korisnika i (2) mali broj onih koji mogu da ponude isto što i Vi. Samo jedan od ova dva zahtjeva nije dovoljan da bi se to postiglo.

Kakve sve ovo ima veze sa savjetom: ne učite, već se pitate.

Učenje je imitacija! Učenje je oponašanje. To je dio našeg animalnog nasleđa od naših pra-pra-pradeka koji su se verali po drveću. Mi npr. učimo jezik oponašajući glasove. Djeca oponašaju roditelje! Studenti profesore! Oponašanje drugih nije rješenje. Sličnost ne rezultira uspjehom. Kao što je rekao jedan poznati menadžer: "Ne gradite svoju osobnost tako da činite ono što svi drugi čine."

Vi ste do sada bili u osnovnoj i srednjoj školi. Manje više to je period učenja. Sada ste na Univerzitetu! Sada treba studirati i zabavljati se!

Ako tako priđete svakom fakultetu, onda će vam fakultet biti lakši od srednje škole. Bolje reći trebaće vam puno rada, ali je motivacija sasvim drugačija. Uz to, ako ste bili dobri đaci u srednjoj školi, nema nikakvog razloga da ne budete i još bolji studenti! Ne plašite se studija!

Studiranje je, po mom mišljenju, pronalaženje sebe, svojih kvaliteta, preferencija, svojih potreba i sve to razvijati. Pronalaženje i izgradnja sopstvene ličnosti. Studiranje je dio vašeg života, a ne vaša priprema za život, kako mnogi misle. Kao što vidite moje shvatanje pojma studiranje je mnogo šire od toga da vam savjetujem da samo čitate dobre knjige. Naravno, morate čitati puno! I ne samo knjige koje su vam potrebne za ispit. Svašta treba čitati. Studiranje znači da razmišljate o onome što čitate (ne da ga bubate), da pokušate uhvatiti ključnu ideju autora i ono što je najvažnije da se zapitate kako je ta ideja nastala i zašto je baš tada nastala. Ako to razumijete, napravili ste krupan doprinos sopstvenoj sposobnosti da te ideje i vi praktično možete primjeniti.

Nije dovoljno da znate fakte i da imate informaciju. Mnogo je važnije da informaciju možete da protumačite, da joj znate kontekst. Informacija traži znanje! To što svi imamo informacije o vremenu ne znači da smo meterolozi.

Ali čitanje i vježbanje na tone zadataka, bez putovanja, zabavljanja i života koji priliči vašim godinama nema efekta. Isto tako elemenat studiranja je zarada novca tokom studija. Zato putujte što više, radite preko ljeta, jer ko ne zaradi makar 1000€ tokom studiranja- nije studirao. Nije studirao ni onaj ko nije tokom studija makar 3 puta bio u inostranstvu. Nije studirao ni onaj koji ne odlazi na sportske priredbe, koncerte, u pozorište, na razne tribine. Ne možete studirati ako ste zatvoreni u uskom krugu prijatelja i kolega- studiranje traži da se otvorite, da uspostavite komunikaciju sa što većim brojem kolega sa svog i drugih fakulteta. Ta poznanstva iz studentskih dana su vaša mreža za biznis i uopšte buduću karijeru. Tokom studija tražite ideje za biznis! Budite orjentisani prema biznisu- da kada završite fakultet radite **za sebe a ne za druge**. Ulažite u svoju hrabrost, u svoju odlučnost, u svoju inovativnost koliko i u spremanje ispita! Znanje čovjeka nije u mozgu već u njegovom srcu!

A tek šta je sa sportom?! Sa fizičkim aktivnostima, vježbanjem, trim staza,...! Defekti generacija i generacija su upravo u ignorisanju sporta i fizičkih aktivnosti i stvaranje fizičkih penzionera tokom studija. Od fizičkog do mentalnog penzionera mali je korak... Što više maštajte! Mašta je veliki resurs svakog pojedinca. Mašta odnosno nove ideje, inovacije i kreacije postaju važnije od samog znanja. A mašta je uvijek razvijenija kod životnih ljudi nego kod onih kojima je sve određeno, uređeno i poznato!

Nemojte da podlegnete mišljenju da živite i studirate u provinciji! Niti da mislite da je najvažnije što prije poći vani! U prvom slučaju treba znati da provincija nije u prostoru već u glavi čovjeka, jer teško da su svi Njujorčani (Njujork nije u prostornom smislu provincija) intelektualci. U drugom slučaju sjetite se one narodne: "Toša pošao- Toša došao!"

Do znanja, do vještina, do sebe ne dolazi se spolja, niti nam to neko daje spolja. Ne! Nešto mora biti u nama da se svi ti spoljni izazovi prihvate i razumiju. Konja možeš dovesti do vode, ali ga ne možeš natjerati da pije! To mora sam da uradi.

Tokom studija uradite sve da postanete drugačiji. U nadi da se nećete naljutiti skrenuo bih vam pažnju na nekoliko praktičnih stvari koje bi mogle da povećaju efekat vašeg studiranja:

- a) Tokom studija treba da savladate najmanje 3 strana jezika, s tim što se engleski ne računa kao strani jezik na Univerzitetu
- b) Da kupite računar i savladate što više programskih jezika
- c) Da položite vozački ispit i kupite auto
- d) Da naučite da igrate tenis i da se skijate, a po mogućnosti i da pilotirate.
- e) Da naučite da koristite pribor za jelo
- f) Da u inostranstvu boravite najmanje 3 puta
- g) Da naučite vještinu modernog plesa

Razumije se, nisam želio da vam diktiram što da radite tokom studija. Više sam želio da vas navedem na razmišljanje i ukažem koliko su neke prektične vještine bitne za kasniji uspjeh u životu. A za ove vještine, kao i za mnoge druge, studije su krajnje vrijeme.

Zaista, sve u svoje vrijeme.

Za vas ovo je u životu vrijeme studiranja! Ne zaboravite da je vrijeme neobnovljiv resurs- kada jednom prođe- ne vraća se.